

і добро. Діти беруть участь в обрядах колядування і щедрювання, весілля, у виконанні різних весняних пісень тощо. Такий спосіб їх прилучення не тільки до пісні й танцю, а й до традиції виявляється, на мою думку, досить результативним і передається з покоління в покоління.

Існують природні джерела прилучення дітей до прекрасного.

Одним із важливих факторів естетичного виховання у сім'ї, на мою думку, є краса побуту, виховання у дитини здатності розуміти і відчувати мистецтво, прилучатися до активної художньої творчості. В оселі головне не багатство, а охайність, зручність меблів, наявність затишних куточків для відпочинку.

Могутній засіб виховання почуття прекрасного – музика. Як писав В. Сухомлинський: «Музика – це мова почуттів. Мелодія передає найтонші відтінки почуттів, недоступні слову... І якщо словом обмежується проникнення вихователя в потаємні куточки юного серця, якщо після слова не починається тонше і глибше проникнення – музика, виховання не може бути повноцінним.

Як каже народна мудрість: «Здоров'я, розум і сопілка – мудра спілка», «Як музика іскриста, то й душа чиста».

Завдяки розробкам провідних науковців України народний обряд посів належне місце в системі естетичного виховання. Саме обряд і сприяв появі перших естетичних почуттів у древньої людини, коли з'явилася можливість естетичного ставлення до себе і світу, коли на зображення сцени полювання, на ритуальні дії вона подивилась збоку, без прямої господарсько-утилітарної зацікавленості.

Сучасні вчені вказують на те, що естетичне виховання – це не просто любити і знати музику, хореографію, живопис, фольклор, а прагнення людини до сприйняття себе як універсальної, гармонійної частки всесвіту, людства.

Особлива роль у вихованні естетичного ставлення до світу належить традиційному народному обряду, бо саме він накопичив багатовіковий скарб народної педагогіки, історичного досвіду. Найбільш повно, я вважаю, естетичне виховання відбувається в різних видах ігор.

В школі систематично проводяться такі заходи: традиційні календарні (Перше весняна, День учителя, Новий рік, Восьме березня), народні свята (зустріч Весни, Святого Миколая, щедрювання, Великдень, День Матері), шкільні свята (Свято Букварика, «Королева Осені», Останній дзвоник, випускний вечір, День гумору, «Чорнобильські дзвони»), «Господарочка» – музично-конкурсна програма, свято спортивного танцю, свято родини «Тато, мама і Я – спортивна сім'я» шкільний ярмарок, Святого Валентина День школи – підведення підсумків роботи школи за рік, де відбуваються нагородження вчителів та учнів за значні досягнення. Учні також беруть участь у різних районних заходах: КВК, екологічні бригади, конкурс художньої самодіяльності «Веселка».

Уроки мистецтва забезпечені фонохрестоматією та відео сюжетами на аудіокасетах і компакт-дисках, що значно полегшує роботу вчителя та підвищує ефективність художньо-естетичного виховання школярів. Адміністрація школи дбає про матеріально-технічне забезпечення художньо-естетичного циклу освіти та виховання. Величезну в цьому питанні увагу надає місцеве ПАТ «Бурякогосподарство». Вчитель має можливість використовувати на уроках і в позакласній роботі магнітофон, DVD, телевізор, сучасну апаратуру.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ЕКОНОМІЧНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ СВІТУ

Харчинська К.П., Ковальова Л.П. (м. Вінниця, Україна)

Сучасний період розвитку суспільства потребує якісно нового рівня освіти

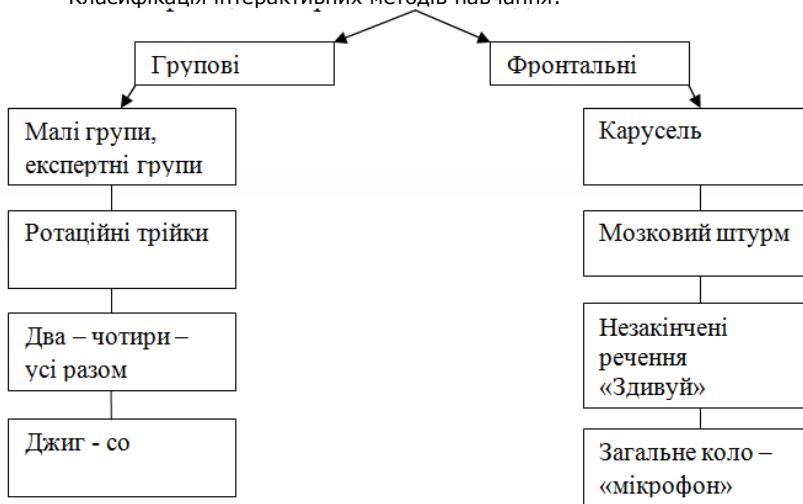
ти, який відповідав би міжнародним стандартам. Нова освітня філософія визначила головну стратегію педагогічної діяльності: спрямування навчально-виховного процесу на формування духовного світу особистості, утвердження загальнолюдських цінностей, розкриття потенційних можливостей та здібностей учнів. Найбільш ефективними є підходи, які направлені на те, щоб залучити учнів у активне, спільне і засноване на критичному аналізі навчання.[3. с. 1-8]

Інтерактивні педагогічні форми і методи включають у себе спільну групу роботу, дебати, моделювання, рольові ігри, дискусії, індивідуальні й групові творчі роботи. Ці методи навчання не тільки підвищують інтерес учнів до предмету, але й забезпечують глибоке засвоєння змісту, вироблення навичок і відданість загальнолюдським цінностям. Учнів треба втягувати в дискусії й заохочувати питаннями. Це робить обстановку в класі більш демократичною, творчою, емоційною.

Інтерактивне навчання – це специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну свідомість.

Методи інтерактивного навчання можна поділити на дві великі групи: групові та фронтальні.

Класифікація інтерактивних методів навчання:

Отож, можна сказати, що застосування інтерактивних методів на уроках у старших класах є доцільним, адже головною рисою інтерактивного навчання є використання власного досвіду учнями під час розв'язання проблемних питань, їм надається максимальна свобода розумової діяльності при побудові логічних ланцюгів.

Пропонуємо розглянути методику інтерактивного навчання на прикладі уроку географії у 10 класі «Транспорт світу».[2. с.26]

На початку уроку під час актуалізації опорних знань і вмінь учнів можна застосувати такі прийоми: «Географічна розминка»(Учитель учням ставить запитання за картою або учні працюють у парах, ставлячи питання один одному), при цьому можна використати такі завдання:

- 1) Що таке транспорт?
- 2) Які види транспорту ви знаєте?
- 3) Де знаходиться найбільший аеропорт світу, покажіть його на карті.

Під час цього етапу уроку можна застосовувати й інші прийоми інтерак-

тивного навчання, наприклад: «Географічна мозаїка»(Група учнів отримує картки, на яких запропоновано набір слів, з яких потрібно скласти задані поняття); «Вірю-не вірю» (Учням пропонується відповісти на запитання чи вірити ви, що...); «Злови помилку картографа» (Група учнів отримує картки, де припущено помилки в назвах географічної номенклатури, ознаках, властивостях тощо);

На етапі мотивації навчальної діяльності учнів найдоцільнішим є використання таких прийомів: «Дивуй!» (Учитель наводить дивні факти або майже неправдоподібну історію про географічний об'єкт що вивчається); «Приваблива мета» (Учитель формує цікаву для учнів мету, розв'язуючи тим самим навчальні завдання); «Практичність теорії» (Корисність навчальної теми доводиться вчителем шляхом розв'язання конкретної практичної ситуації); «Відстрочена відгадка» (Учитель формує загадку, відгадку якої можна дізнатися, лише працюючи над новим матеріалом. Проблемне питання).

Під час вивчення нового матеріалу, можна застосовувати такі прийоми: «Навчальний мозковий штурм(фронтально або по групах) Напрацювання будь-яких ідей для розв'язання проблеми, відбір та аналіз результатів. Наприклад,

- 1) Що таке транспортна система?
- 2) Які основні характеристики транспорту?
- 3) Де знаходиться найбільший морський флот світу?

Можна застосовувати й такі прийоми: «Творча лабораторія»(Кожна група шукає відповідь на проблемне питання або розробляє розв'язання певної ситуації); «Шпаргалка» (На цьому етапі групи учнів, виконуючи навчальні завдання, створюють власну шпаргалку, фактично опорну схему, за якою будують свою відповідь), та інші.

Під час етапу закріплення, повторення і контролю отриманих знань найдоцільнішим буде застосовувати такі прийоми: «Прес-конференція» (Обговорення того, наскільки повно було виконано роботу, розкрито тему, в якому напрямі можна було б вивчати її далі); «Експрес-тести»(Учні вибирають один варіант відповіді з кількох запропонованих); «Мікрофон» (Передаючи «мікрофон» по ланцюжку, учні відповідають на запитання з вивченої теми, доповнюючи одне одного).

Домашнє завдання можна використовувати у вигляді диференційованого (певний обсяг роботи пропонується виконати всім, а більш складні лише бажаючим), дуже корисного (скласти до уроку певну кількість репродуктивних запитань) чи випереджального.

Можна під час використання інтерактивних методів навчання проводити урок – конференцію. Наприклад:

Тема: Морський транспорт світу

Мета: Поглиблення та розширення знань про морський транспорт світу; стимулювання творчої активності учнів; розвиток умінь працювати з різними джерелами географічних знань; вміння відстоювати власну думку; виховувати навички ведення дискусії.

Завдання для обговорення:

Клас поділений на 6 груп, кожна група є прив'язаною до певної частини світу і доповідатиме про морський транспорт свого регіону. Наприклад: Дайте характеристику морського транспорту Європи, Азії і так далі. Потім учні оповідають, після чого починається етап обговорення відповідей і підбиття підсумків.

Отже, інтерактивне навчання – це насамперед діалогове спілкування між вчителем і учнем. Тому вчителю слід організувати навчальний процес таким чином, що практично всі учні виявляються залученими в процес пізнання.

Спільна діяльність учнів у процесі навчального матеріалу означає, що кожний вносить свій внесок, йде обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. В умовах доброзичливості, взаємної підтримки учні одержують не тільки знан-

ня, але йде і розвиток пізнавальної діяльності.

Література

1. Врубленська М. О. Секрети успішного уроку географії (Навч.-метод.посіб)/.- «Основа»,2005.-141 с.
2. Довгань Г. Д. Інтерактивні технології на уроках географії; (Навч.-метод. Посіб.- «Основа», 2005.-126 с.
3. Яськова А. О. Використання інтерактивних методів у викладанні географії/.- Географія.-2006.-Лютий (№3).-с. 1-8.

ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ЗДОРОВЕ ХАРЧУВАННЯ» В ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Хорт М.К. (м. Прилуки, Україна)

Актуальність проблеми та аналіз основних досліджень і публікацій. Шкільні роки – час бурхливого росту, безупинного фізичного і розумового розвитку. Швидкий ріст, постійний рух, напружена розумова діяльність – все це ставить перед організмом підвищені вимоги, спричинюючись до великих витрат енергії.

Упродовж останніх десятиліть харчовий статус дитячого населення характеризується негативними змінами, що значною мірою обумовлені не лише соціально-економічними негараздами у суспільстві, а й суттєвим впливом техногенного забруднення навколишнього середовища [1; 197].

Кожний продукт харчування має особливості, пов'язані з його хімічним складом. Розрізняють продукти рослинного і тваринного походження [2; 568]. Рослинна їжа є переважно вуглеводною, тваринна їжа, навпаки, містить багато білків, а вуглеводів дуже мало або й зовсім не має їх. Знання властивостей того чи іншого продукту дає змогу якомога раціональніше використовувати його.

Оцінка фактичного стану харчування школярів міст України показала, що в їхньому раціоні переважає одноманітна їжа, до того ж її порціональність не відповідає віковим нормам [3].

Тільки різноманітна їжа може забезпечити надходження до організму всіх необхідних поживних речовин та забезпечити повноцінний фізіологічний розвиток підрастаючого покоління.

Недостатнє надходження в організм дитини вітамінів і мікроелементів, та надмірне вживання продуктів з харчовими добавками і великою кількістю жирів призводить до негативного впливу на фізичний та інтелектуальний розвиток учнів, а вивчення особливостей порушення в харчовому раціоні та його дотримання самими школярами є важливим питанням школи та сім'ї на сьогоднішній день.

Учні легко піддаються впливу. Це говорить про те, що в дітей повинна формуватись екологічна культура, яка є складовою частиною світової культури і якій властиве глибоке та загальне усвідомлення важливості сучасних екологічних проблем у житті і майбутньому розвитку людства. Оволодіння екологічною культурою починається з малечку, коли дитина засвоює світові знання та культуру.

Мета та завдання дослідження: визначення шляхів формування навичок раціонального харчування в молодших школярів.

Відповідно до мети були поставлені наступні **завдання:** дослідити стан харчування молодших школярів в школі та формування поняття «добовий раціон» в школярів молодших класів, дослідити стан використання різноманітних форм роботи при організації раціонального харчування молодших школярів.

Для реалізації мети використані методи аналізу, порівняння, спостере-